

Нон-пејпер Реформа на процесот на пристапување во Европската унија

Ја реafirмираме нашата недвосмислена поддршка за европската перспектива на земјите од Западен Балкан. Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Црна Гора, Северна Македонија и Србија ѝ припаѓаат на Европа врз основа на нивната историја, култура и географија. Поблиските врски со Европската унија се единствениот начин овие земји да градат или консолидираат Држави засновани врз владеењето на правото и отворени и плуралистички општества, да продолжат со нивниот економски и социјален развој, да им дадат на младите перспектива за иднината и да промовираат помирување меѓу народите. Поблиските врски меѓу Европската унија и земјите од Западен Балкан и нивното ефективно пристапување, откако Европската унија ќе се реформира и ќе стане поефикасна и поодговорна за своите земји-членки и за земјите кандидати, исто така, ќе ја направат Европа посуверена и пообединета.

Дваесет години по признавањето на европската перспектива на земјите од Западен Балкан, и покрај преземените реформи и храбрите дела за помирување (како што е Договорот од Преспа), длабоките политички, економски и социјални трансформации потребни за идно пристапување во Европската унија сè уште се одвиваат премногу бавно, а конкретните придобивки за граѓаните во земјите кандидати се сè уште недоволни.

Затоа, неопходен е обновен пристап кон процесот на пристапување, за да се поддржат земјите од Западен Балкан во конкретна смисла во однос на реформите кои се потребни за целосно усогласување со владеењето на правото и воопшто, за примената на европското законодавство. Овој пристап треба да биде придружуван од силна посветеност од страна на Европската унија, со цел да им се помогне да се спротивстават на бројните и сложени предизвици поврзани со нивниот економски и социјален развој, да имаат контрола на надлежностите во однос на нивната територија, како и да се соочат со нивните миграциски и безбедносни предизвици.

1- Обновениот пристап треба да се заснова на 4 принципи: постепено пристапување; строги услови; конкретни придобивки; реверзибилност

- Преговори кои се организирани околу блокови на политики во кои земјите кандидати постепено ќе се вклучуваат;
- Строги услови, со цел ефективно приближување кон европските норми и стандарди на долг рок, во областа на владеењето на правото, но, исто така, економско и социјално приближување;
- Конкретни придобивки во текот на процесот (кои во моментот недостасуваат и не ги превенираат миграциските движења, што претставува тешкотија за обете страни), особено преку зголемена финансиска поддршка;
- Реверзибилен процес за да се осигура неговиот кредибилитет и стимулативна природа.

Овој нов пристап ќе се заснова и на засилено политичко управување.

1.1 Преговори организирани на начин кој ќе овозможи постепен пристап до политиките и програмите на Европската унија

- а) Процесот на пристапување би бил повеќе постепен и стимулативен:
- Штом започнат преговорите, процесот на интеграција повеќе нема да се заснова на истовремено отворање на голем број тематски поглавја, туку на неколку последователни фази кои би формирале кохерентни блокови на политики и шема претходно воспоставена од ЕУ, земајќи ги предвид притоа специфичните карактеристики на секоја земја кандидат каде што тоа е соодветно (*види Анекс 1*);
 - Затворањето на преговорите за секоја соодветна фаза која земјата ја завршила, ќе отвори можност за учество во програмите на ЕУ, за вклучување во одредени секторски политики и, каде што е соодветно, за искористување на одредени таргетирани финансии;
 - За да се премине во следната фаза, државите треба ефективно да ги почитуваат точно определените критериуми, што ќе овозможи усвојување на европското законодавство, но и негово ефективно спроведување во рамките на учеството во дадена политика;
 - Владеењето на правото и човековите права ќе продолжат да бидат интегрален услов од моментот на започнувањето на преговорите, како што е всушност и во рамките на „новиот пристап“ утврден во декември 2011 година, и ќе останат такви во сите делови во текот на целиот процес (вклучено во критериумите за секоја фаза);
 - Конечната цел ќе биде целосно и потполно пристапување.
- б) Редоследот на последователните фази треба да обезбеди веродостојна рамнотежа помеѓу способноста на земјите кандидати да учествуваат во некоја политика, придобивките што овие земји ги очекуваат од нивното учество во таа политика и потребата да се зачува на интегритетот на Унијата и нејзините политики.

На пример, поврзувањето со инструментите на дигиталната агенда (роаминг, дигитална Европа, итн.) или учеството во Европската истражувачка област и програмите LIFE + и Креативна Европа, би можело да биде планирано за некоја порана фаза на процесот. Вклучувањето во Банкарската унија или во Европската потерница би можело да биде предвидено за средна фаза, додека пристапот до внатрешниот пазар би било подобро да се остави за кон крајот на процесот.

1.2 Строги услови

Критериумите за преминување од една во друга фаза ќе бидат детално утврдени, со што ќе се овозможи потврда на усвојувањето, како и ефективно и одржливо спроведување на европското законодавство во однос на одредена политика, а ќе бидат главно засновани на одржлив, неререверзибилен напредок во областа на владеењето на правото. Од земјите кандидати ќе се бара да ги прилагодат своите институционални и административни капацитети на потребата за ефикасно учество во различните политики. За конечното пристапување ќе се одлучува врз основа на исполнување на видливи економски и социјални цели.

Овие критериуми ќе бидат проследени со индикатори кои ќе можат лесно и објективно да се верификуваат. Тие би можеле да бидат налик на индикаторите утврдени од Европската унија (Рангирањето на правдата, Европскиот семестар во финалните фази на процесот) и од други меѓународни организации (Совет на Европа, вклучително и Венецијанската комисија, ГРЕКО и комитетот Манивал; ОЕСР (OECD); Светска банка), но сепак, само институциите на ЕУ ќе можат да ги одредуваат и оценуваат.

1.3 Конкретни придобивки

Покрај придобивките од постепено учество во политиките на ЕУ, би можела да биде обезбедена и зголемена финансиска поддршка. Таа може да произлезе од зголемувањето на средствата од претпристапниот инструмент, но, исто така, може да се разгледа и можноста земјите кандидати да се квалификуваат за користење на структурните фондови. Земјите кандидати би можеле да добијат дел од структурните фондови, за кои би биле квалификувани со влегувањето во Европската унија, врз основа на постепено зголемување во согласност со фазите што ги завршиле и реформите што ги направиле. Условите за квалификуваност за овие фондови треба да се однесуваат само на подносителите од овие земји и на земјите-членки на Европската унија, за да се избегнат негативни надворешни влијанија.

1.4 Реверзибилен пристап

Треба да се воспостави принцип на реверзибилност со цел да се решат ситуациите во кои земјата кандидат, во целост или делумно, веќе не исполнува одредени критериуми или ќе престане да ги исполнува преземените обврски.

Одговорот од Европската унија би бил постепен. Тој би бил пропорционален со размерот и сериозноста на забележаниот неуспех: од суспендирање на дадените придобивки, до враќање чекор наназад во процесот, или дури и општа суспензија ако се оспорат основните вредности на Европската унија (како што може да се случи во тековниот процес).

2- Посилно политичко управување

Ќе се воспостави специфично управување за поддршка на овој нов процес. Комисијата ќе го оценува и редовно ќе го следи напредокот постигнат од земјите кандидати, вклучително и нивната усогласеност со европското законодавство за фазите кои се веќе потврдени. Овие проценки ќе ги разгледаат Земјите-членки. Улогата на Советот ќе се зајакне, бидејќи земјите кандидати сè повеќе ќе бидат вклучени во секторските политики.

Конечно, во контекст на ваквиот став за подобра комуникација помеѓу самитите на Берлинскиот процес и самитите ЕУ-Балкан, може да се одржи годишен состанок на Европскиот совет, со шефовите на државите и владите на земјите од Западен Балкан, со цел да се одговори на прашањата од заеднички интерес (заеднички одговор на главните предизвици, односите со не-европските партнери, соработка во областа на правдата и внатрешните работи, економската и регионалната соработка).

*

Предлагаме Советот да побара од Комисијата да формулира, врз основа на горенаведените точки, предлози за дефинирање на новиот метод (организација, процедури за донесување одлуки, механизми за набљудување, улогата на различните европски институции и земји-членки) пред да биде објавен следниот пакет за проширување, до јануари 2020 година.

Овој ревидиран пристап за процесот на пристапување ќе се отслика и ќе се спроведе во преговарачката рамка, која Советот ќе биде повикан да ја усвои при започнувањето на пристапните преговори со земјите кандидати.

Анекс: Предлог како да се организираат новите фази на пристапниот процес

Предложени нови фази	Поранешни соодветни поглавја	Јавни политики/достапни фондови по фаза
Фаза 1 (паралелно): Владеење на правото, човекови права, правда и безбедност	23 – Судски реформи и човекови права 24 – Правда, слобода и безбедност	- Учество во работата на Агенцијата на ЕУ за човекови права и нејзините механизми – Системот за информирање за човекови права (EFRIS) - Договори за соработка со Eurojust (размена на информации, вклучително и лични податоци, размена на офицери за контакт или магистри итн.) - Вклученост на земјите аспиранти за пристап во работата на групата на лица за контакт кои работат на Рангирањето на правдата во ЕУ - Ратификација и имплементација на релевантни меѓународни и Европски договори
Фаза 2: Образование, истражување и простор, младина, култура, животна средина, транспорт, телекомуникации и енергетика	14 – Јавни политики за транспорт 15 – Енергетика 21 – Транс – Европски мрежи 22 – Регионална политика и координација на структурални механизми 26 – Образование и култура 25 – Наука и истражување 27 – Животна средина	- Erasmus+ - Европски простор за истражување (мобилност на истражувачи итн.) и Horizon Europe - Програма LIFE+ - Connecting Europe Facility (CEF) и транс – Европски мрежи
Фаза 3: Вработување, социјални јавни политики и заштита на потрошувачи, компетитивност	19 – Социјална политика и вработувања 28 – Здравје и заштита на потрошувачи 5 – Јавни набавки 7 – Закон за интелектуална сопственост 8 – Политика на компетитивност 20 – Корпоративни и индустриски политики	- Учество во индустриската политика на ЕУ? (можна вклученост во важни проекти од заеднички интерес на РПЕС, и батериската алијанса, итн) - Програми за вработување и социјални иновации на ЕУ (EaSI) - EURES мрежа (или одредени активности на новите Европски работни

		власти) - Учество во одредени средби на Европските социјални партнери според тема на средбата
Фаза 4 : Економски и финансиски прашања	4 – Слободно движење на капитал 9 – Финансиски услуги 16 – Даночење 17 – Економски и монетарни политики 18 – Статистика 32 – Финансиска контрола	- Банкарска унија - Пазари на Капитал на Унијата (освен за слободно движење на финансиски услуги – одложено за фаза 5)
Фаза 5. Внатрешен пазар, земјоделство и рибарство	29 – Унии на потрошувачи 1 – Слободно движење на добра 2- Слободно движење на работници 3 – Слобода на основање и овозможување услуги 6 – Закон за претпријатија 10 – Медиумски простор и информирање 11 – Земјоделство и рурален развој 12 – Безбедност на храна, ветеринарство и фитосанитарни политики 13 – Рибарство	- Унија на потрошувачи - Учество во меѓународен пазар по ефикасно влегување на сила на усвоените закони на ЕУ (вклучително и финансиски услуги) - Единствен блок: Заедничка Земјоделска политика; Ветеринарни и фитосанитарни политики, Заедничко организирање на земјоделски пазари, Заеднички риболовни политики - ERDF
Фаза 6. Надворешни прашања	30 - Надворешни односи 31 – Надворешна безбедносна и одбранбена политика	- Договори за конзуларна соработка - Вклученост во одбранбените програми (ERDF, EDA)
Фаза 7	33 – Финансиски и буџетски договори 43 – Институции 35 – Други прашања	- Целосен пристап